

Dar vienas lūkesčius viršijęs ketvirtis

Lietuvos BVP 2021 metų pirmą ketvirtį buvo 1 proc. didesnis negu prieš metus. Toks pokytis gerokai viršijo ankstesnę mūsų prognozę. Šalies BVP jau viršijo lygį, buvusį prieš pandemiją, o metinis pokytis pirmą ketvirtį veikiausiai vėl buvo vienas geriausių Europos Sąjungoje. Kad ir kaip stebintų, tačiau antro karantino metu ekonomikos augimas tik paspartėjo – pirmą ketvirtį, palyginus su ketvirtu ketvirčiu, Lietuvos BVP pasistiebė 1,8 procento. Galima priminti, kad vakar skelbta, jog JAV BVP per pirmą ketvirtį padidėjo 1,6 proc., Švedijos – 1,1 procento, o tai reiškia, kad Lietuva ir vėl stebino pasaulį. Tiesa, reiktų įvertinti, kad nemažą įtaką Lietuvos BVP augimui pirmą ketvirtį darė viena įmonė.

Svarbiausias veiksnys, lėmęs, kad ekonomika per antrą karantiną augo, buvo sparčiai augusi pramonės įmonių gamyba. Pramonės produkcijos vertė lyginamosiomis kainomis pirmą ketvirtį padidėjo net 12,3 procento. Prieš prasidedant pirmam ketvirčiui, buvo sudėtinga tikėtis tokio augimo, nes daugiau negu pusę jo veikiausiai lėmė „Thermo Fisher Scientific Baltics“, gaminančios reagentus ir fermentus, smarkiai ūgtelėjusi gamyba. Šie gaminiai yra labai didelę pridėtinę vertę kuriantys produktai, todėl jų gamyba daro gerokai didesnę įtaką BVP negu tokios pat apimtys daugelio kitų gaminių gamyba. Tą liudijo ir užsienio prekybos duomenys, kurie rodė spartų lietuviškos kilmės prekių eksporto šuolį, tačiau

metinis importo pokytis vis dar buvo neigiamas.

Nereiktų pernelyg nuvertinti ir likusios pramonės rezultato, kuris taip pat buvo geras. Pavyzdžiui, pirmą ketvirtį transporto priemonių ir jų dalių gamyba padidėjo beveik dvigubai (42 proc.), medžio gaminių – 25 proc., baldų – 23 proc., kitų mašinų ir įrangos – 21 procentu. Vis dar mažesnė negu prieš metus buvo drabužių siuvimo ir gėrimų gamyba besiverčiančių įmonių gamybos apimtys. Tiesa, pramonės įmonėms pirmą ketvirtį neigiamą įtaką darė smarkiai šoktelėjusi žaliavų kaina ir tiekimo grandinės trikdžiai, todėl ne visiems augusi gamyba atnešė didesnį pelną.

Taip pat teigiamai nustebino ir prekybos sektoriaus rezultatai pirmą ketvirtį. Mažmeninės prekybos apyvarta, neįtraukus degalų ir transporto priemonių prekybos, lyginamosiomis kainomis padidėjo 6,1 procento. Toks rezultatas nebūtų kuklus ir laikotarpiu, buvusiu prieš pandemiją. Tai tik dar kartą parodo, kokia daugiaveidė yra pandemija. Vienos parduotuvės dėl ribojimų taip ir neatsidarė per pandemiją, o kitų apyvarta mušė rekordus. Žinoma, dauguma prekybininkų sugebėjo gana sėkmingai adaptuotis esant ribojimams. Tą rodo ir 85 proc. padidėjusi internetinės prekybos apyvarta.

Prekybininkams labai pagelbėjo ir tai, kad gyventojų lūkesčiai pirmą ketvirtį buvo stabilūs, o jų pajamos – gerokai didesnės negu prieš metus. „Sodros“ duomenys rodo, kad pirmą ketvirtį dirbančių

asmenų pajamos augo beveik dešimtadaliu, vidutinė senatvės pensija didėjo panašiai (10 proc.), nedarbas stabilizavosi. Pridėkime dar tai, kad paslaugos buvo teikiamos ribotai ir visa tai lėmė didelę prekių paklausą. Artimiausiais mėnesiais mažmeninė prekyba lėks į priekį, o problemų čia irgi bus dėl sutrikusios tiekimo grandinės ir didėjančių tam tikrų prekių kainos.

Transporto sektoriuje sukurta bendra pridėtinė vertė pirmą ketvirtį veikiausiai augo minimaliai. Didžiausią bendrą pridėtinę vertę transporto sektoriuje kuriantis tarptautinių krovininių vežimo sektorius augo nedaug – tą rodo ir nepakitęs sunkiasvorių transporto priemonių vairuotojų skaičius. Didžiosios Lietuvos kelių transporto įmonės sparčiau auga kitose šalyse, ir tai jau daro teigiamą įtaką ne mūsų šalies, o kitų šalių BVP. Geležinkelių transportu vežtų krovininių apyvarta pirmą ketvirtį buvo 1,8 proc. mažesnė, o ooste perkrauta 2,3 proc. daugiau krovininių negu prieš metus. Didžiausių nuostolį ir vėl patyrė keleivių vežimu besiverčiančios kelių ir oro transporto bendrovės.

Kiek nuvylė žinomi sausio ir vasario statybos darbų apimtys pokyčiai. Per pirmus du šių metų mėnesius atliktų statybos darbų vertė lyginamosiomis kainomis Lietuvoje sumažėjo beveik dešimtadaliu (9,1 procento). Tačiau labai tikėtina, kad tai yra šaltesnio negu prieš metus sausio ir vasario pasekmė, o kovas jau turėjo būti daug geresnis.

Pirmą ketvirtį sudėtingiausiai sekėsi maitinimo, apgyvendinimo, kelionių, meno, renginių organizavimu besiverčiantiems sektoriams, tačiau šių sektorių įtaka šalies BVP nėra didelė, ir toks

banginis kaip pramonė persvėrė šių sektorių nuostolius.

Antrą ketvirtį metinis BVP augimas bus įspūdingas dėl to, kad praėjusių metų antras ketvirtis

buvo labai silpnas. Išsamias atnaujintas BVP ir kitų rodiklių prognozes pristatysime gegužės 4 dieną SEB grupės ekonomistų skelbiamoje „Nordic Outlook“ apžvalgoje.

SEB banko ekonomistas Tadas Povilauskas, tel. (8 5) 268 2521, e. paštas tadas.povilauskas@seb.lt